

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Antropologia literatury wykład		8.0.13697	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Teorii Literatury i Krytyki Artystycznej			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	drugiego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia polska	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
prof. dr hab. Zbigniew Majchrowski; dr Magdalena Horodecka, profesor uczelni; dr Anna Filipowicz, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		1	
Wykład		Semestr 3,	
Sposób realizacji zajęć		wykład:	
zajęcia w sali dydaktycznej		15 godzin - udział w wykładzie;	
Liczba godzin		10 godzin -samodzielna lektura opracowań.	
Wykład: 15 godz.		Razem: 25 godzin = 1 ECTS	
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Wykład konwersatoryjny		Sposób zaliczenia	
- Wykład problemowy		Zaliczenie (zał)	
		Formy zaliczenia	
		- ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru	
		- ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie przygotowania pracy pisemnej z zakresu zagadnień wskazanych przez prowadzącego	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje zaliczenie na podstawie:	
		Wykład:	
		• obecności (100%).	
		Ćwiczenia:	
		• obecności, czynnego udziału w ćwiczeniach audytoryjnych, systematycznego przygotowania w formie ustnej zagadnień wskazanych przez prowadzącego (30%),	
		• wykonanie pracy zaliczeniowej z zakresu zagadnień wskazanych przez prowadzącego (70%).	
		Podstawą zaliczenia może być wyłącznie praca oryginalna oraz samodzielna, nigdy wcześniej nieoceniana.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

Wiedza

- K_W01 - dyskusja moderowana przez prowadzącego
- K_W02, K_W03, K_W04 - prezentacja, dyskusja moderowana przez wykładowcę.

Umiejętności

- K_U01 prezentacja

Kompetencje społeczne

- K_K01 dyskusja moderowana przez wykładowcę
- K_K03 prezentacja

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest uzyskanie zaliczenia z metodologii badań literackich (na roku I). W wyjątkowych przypadkach prowadzący może odstąpić od tej zasady.

B. Wymagania wstępne

Umiejętność analizy i interpretacji dzieł literackich.

Cele kształcenia

Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z antropologicznym wymiarem dzieł literackich i komunikacji literackiej, ze szczególnym uwzględnieniem osoby autora i osoby czytelnika oraz ich spotkania w różnych doświadczeniach – lekturowych i pozalekturowych. Obok wyposażenia w wiedzę z zakresu antropologii literatury student ma uzyskać umiejętność pogłębionej interpretacji dzieł literackich w perspektywie doświadczenia egzystencji.

Treści programowe

Czym zajmuje się antropologia literatury? Antropologia literatury a literaturoznawstwo. Antropologia literatury a antropologia kultury. Literatura jako sztuka wypowiedziana ludzkiego doświadczenia. Dzieło literackie w perspektywie komunikacji międzykulturowej. Literatura jako archiwum egzystencji. Geografia doświadczenia (np. Berlin Grassa, Gombrowicza i Stasiuka; Gdańsk Grassa, Chwina i Huellego). Literatura i używki (np. Mickiewicz i nikotyna, Słowacki i opium, Witkacy i peyotl, Przybyszewska i morfina, Pilch i alkohol). Pisarstwo jako (auto)terapia. Choroba jako źródło literatury. Od rękopisu do dzieła w toku (Mickiewicz i fobia pisma; Tadeusz Różewicz rozrzuca Kartotekę). Pisarz i jego głos (książki mówione, autorskie audiobooki: Miłosz czyta Mickiewicza, Michał Witkowski czyta Lubiewo). Ciało pisarza. Literatura i płęć (Listy do matki Słowackiego przypadki Narcyzy Żmichowskiej i Marii Komornickiej, poezja kobieca Rafała Wojaczka). Twarz poety. Teatralizacje autora – medialne wizerunki pisarzy. Ucieleśnienie tekstu (nowela Tomasza Manna i film Lucchino Viscontiego; pierwowzór – bohater literacki – odtwórca filmowy). Od deklamacji do slamu – sceniczne wcielenia Gustawa-Konrada (Jerzy Trela w Dziadach Swinarskiego, Gustaw Holoubek w Lawie Konwickiego, Mariusz Benoit w Klubie polskim). Antropologia lektury - "książki zbójcekie" (lektury dzieciństwa, inicjacje literackie, książki "trujące"). Czytanie – biblioteka. Kanon i prywatne księgozbiory. Grafomania i pornografia – literatura jako samozaspokojenie.

Wykaz literatury

Na początku semestru prowadzący ustala zestaw lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu. Prowadzący zastrzega sobie prawo do zmiany listy lektur.

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia (w wyborze ustalonym z prowadzącym zajęcia):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć

- D.Riesman, Tradycja mówiona i pisana, "Odra" 1975, nr 3;
- W.Ong Przekształcanie się środków przekazu: mówiona książka, "Pamiętnik Literacki" 1990, z. 1;
- M. Białoszewski O tym Mickiewicz jak go mówię, "Odra" 1967, nr 6;
- J.-Ch. Gille-Maisani Adam Mickiewicz. Studium psychologiczne. Od dzieciństwa do „Dziadów” części trzeciej, Warszawa 1996;
- Z. Majchrowski, Cela Konrada. Powracając do Mickiewicza, Gdańsk 1998.
- Z.Łempicki, Świat książek i świat rzeczywisty [w:] tegoż, Wybór pism, t. I: Renesans, Oświecenie, Romantyzm i inne studia z historii kultury, Warszawa 1966;
- M.Głowiński Książki, których nie przeczytałem za młodu [w:] tegoż, Czarne sezony, Warszawa 1998;
- A.Stasiuk Jak zostałem pisarzem. Próba autobiografii intelektualnej, Czarne 1998;
- Fadiman, Zaślubiny księgozbiorów, w: Ex libris. Wyznania czytelnika, Izabelin 2004.
- J.S.Bystroń, Napisy [w:] tegoż, Tematy, które mi odradzano. Pisma etnograficzne rozproszone, oprac. L. Stomma, Warszawa 1980;
- O, i tak. Rozmowa z Marią Janion, „Res Publica Nowa” nr 154 (lipiec 2001) lub B.N. Łopieńska, Męka twórcza. Z życia psychosomatycznego intelektualistów, Warszawa 2004;
- M. Białoszewski, Zawał, Warszawa 1977;
- S. Mrożek vel Baltazar Autobiografia, Warszawa 2006, s. 9-10.
- J.Brach-Czaina (Jolanta córka Ireny wnuczka Bronisławy prawnuczka Ludwiki), Błony umysłu, Warszawa 2003.
- Norwid Czarne kwiaty (wyd. różne);
- J.M.Rymkiewicz Czaszka Słowackiego, [w:] tegoż, Słowacki. Encyklopedia, Warszawa 2004;
- R. Koziołek Słabnąca ręka [w:] tegoż, Ciała Sienkiewicza. Studia o płci i przemocy, Katowice 2010;

- W. Reymont Ostatnie odwiedziny u Wyspiańskiego [w:] Wyspiański w oczach współczesnych, oprac. Leon Płoszewski, t.II, Kraków 1971;
- P. Matywiecki Twarz Tuwima, Warszawa 2007 (fragmenty);
- Stasiuk Twarz Samuela Becketta [w:] tegoż, Tekturowy samolot, Wołowiec 2001;
- T. Różewicz "Teatralizacja" poezji, poetów i... innych [w:] tegoż, Proza 3 (Utwory zebrane), Wrocław 2004.
- T. Żeleński (Boy) Romans Gabryelli w: tegoż Ludzie żywi, Warszawa 1929 lub in.;
- T. Różewicz Miłość lesbijska w romantycznym przebraniu [w:] Przygotowanie do wieczoru autorskiego, Warszawa 1977;
- M. Janion, Gdzie jest Lemańska?! [w:] Odmieńcy. Red. M. Janion, Z. Majchrowski, Gdańsk 1082;
- R. Wojacek Utwory zebrane, Wrocław 1976 lub n.
- A.Mickiewicz Pan Baron (Dzieła, Wyd. Rocznicowe, t. II: Poematy);
- S.I.Witkiewicz Narkotyki. Niemyte dusze, Warszawa 1975;
- S.Przybyszewska, Listy, t. I-III, Gdańsk 1978-1985 (fragmenty);
- J. Pilch Pod Mocnym Aniołem, Kraków 2003;
- G. Grass, Przy obieraniu cebuli, Gdańsk 2007;
- W. Gombrowicz Dziennik 1961-1969 (wyd. różne), tu: "Dziennik berliński" 1963;
- Z. Majchrowski, Uliczne przejścia Gombrowicza [w:] Księga Janion. Red. Z. Majchrowski, S. Rosiek, Gdańsk 2006;
- Stasiuk, Dojczland, Wołowiec 2007.
- Cz.Miłosz, Mały traktat o grafomanii, "Rzeczpospolita" z 05.04.2000;
- J. Ziomek, Pornografia i obscenum w: tegoż Powinowactwa literatury, Warszawa 1980;
- J.M.Coetzee, Obraz. Eseje o cenzurze, przeł. Marek Król, Kraków 2011 (rozdz.3: "Kochanek Lady Chatterley": skaza pornograficzności).

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

- Antropologia i literatura, „Teksty Drugie” 2007 nr 6 (artykuły A. Łebkowskiej, M. P. Markowskiego, R. Nycza);
- W.Iser, Czym jest antropologia literatury? „Teksty Drugie” 2006 nr 5;
- M. Dernałowicz Piotr Odmieniec Włast [w:] tejże, Cudze życie, Warszawa 2008;
- T. Mann, Śmierć w Wenecji (wyd. różne);
- J. Pilch Bezpowrotnie utracona leworęczność, Kraków 1998;
- T. Różewicz, Kartoteka. Kartoteka rozrzucona, wstęp Z.Majchrowski, Kraków 1997;

B. Literatura uzupełniająca

- Cykl artykułów Bohater naszych czasów, "Tygodnik Powszechny" 2007 (np. Marek Bińczyk, Stefan Chwin, Paweł Helle, Agnieszka Glińska, Anna Nasiłowska, Eustachy Ryłski) http://tygodnik.onet.pl/14,236,bohater_naszych_czasow,temat.html ;
- P. Bayard, Jak rozmawiać o książkach, których się nie czytało, Warszawa 2008;
- S.Barańczak, Książki najgorsze i parę innych ekscesów krytycznoliterackich, Poznań 1990;
- H. Markiewicz, Mój życiorys polonistyczny z historią w tle, Kraków 2003;
- S. Sontag, Choroba jako metafora. AIDS i jego metafory, Warszawa 1999;
- S. Sontag, Wyobrażenia pornograficzna, "Teksty" 1974 nr 2.

Materiały audio/wideo wykorzystywane we fragmentach w toku zajęć

- Miłosz czyta Mickiewicza (CD)
- Michał Witkowski czyta Lubiewo (CD);
- Dziady w inscenizacji Konrada Swinarskiego (dvd);
- Lawa. Filmowa opowieść o "Dziadach", reż. T.Konwicki (dvd);
- Klub polski, reż. P.Miśkiewicz (dvd);
- Śmierć w Wenecji (1971), reż. L.Visconti (dvd);
- Parę osób, mały czas (2005), reż. A.Barański (dvd);
- Kartoteka rozrzucona. Próby (dvd).

Kierunkowe efekty uczenia się

K_W01, K_W02, K_W03, K_W04
K_U01
K_K01, K_K03

Wiedza

K_W01 Student posiada pogłębioną wiedzę o powiązaniach literaturoznawstwa z innymi obszarami humanistyki oraz wybranymi obszarami nauk społecznych, w szczególności kulturoznawstwem, naukami o sztuce, filozofią, historią, psychologią, socjologią oraz jest świadom podstawowych problemów i możliwości badawczych wynikających z powiązania tych obszarów, K_W02 ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę ogólną dotyczącą literaturoznawstwa i metodologii badań literackich, K_W03 zna teoretyczne założenia współczesnych badań literaturoznawczych i ich historię oraz K_W04 ma wiedzę umożliwiającą prowadzenie specjalistycznych badań w zakresie literaturoznawstwa.

- ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu nauk antropologicznych w kształtowaniu kultury,
- ma pogłębioną wiedzę o miejscu i znaczeniu antropologii w systemie nauk oraz jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej,
- ma orientację w powiązaniach antropologii literatury z innymi obszarami humanistyki oraz wybranymi obszarami nauk społecznych, w szczególności

- kulturoznawstwem, naukami o sztuce, filozofią, historią, psychologią, socjologią,
- zna terminologię związaną z antropologią literatury i definiuje jej najważniejsze problemy,
- ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę ogólną dotyczącą metodologii badań antropologicznych oraz jej tendencji rozwojowych,
- ma uporządkowaną wiedzę w zakresie antropologii literatury.

Umiejętności

K_U01 Student posiada pogłębione umiejętności badawcze z zakresu literaturoznawstwa, obejmujące analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie literaturoznawstwa:

- potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych (korzysta z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł tekstów literackich, literaturoznawczych i kulturoznawczych),
- umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze,
- posiada umiejętności merytorycznego uzasadnienia swoich tez interpretacyjnych z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków,
- formułuje w mowie i piśmie tezy interpretacyjne oraz podstawowe problemy teoretyczne, wykorzystując właściwą terminologię,
- posiada umiejętność przygotowania typowych prac pisemnych w języku polskim o różnej formie, celu, objętości i stylu, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł,
- posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych w języku polskim z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych oraz źródeł.

Kompetencje społeczne (postawy)

K_K01 Student potrafi weryfikować przyswajane treści literaturoznawczych oraz docenia wartość posiadanej wiedzy w rozwiązywaniu różnorodnych problemów oraz K_K03 systematycznie uczestniczy w międzynarodowym życiu kulturalnym a zwłaszcza literackim, interesuje się aktualnymi wydarzeniami kulturalnymi i potrafi zachęcać innych do kontaktów z kulturą i kreuje przestrzeń humanistyczną zgodnie z zasadami gospodarności:

- zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego,
- samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze ,
- ma świadomość znaczenia refleksji humanistycznej dla kształtowania się więzi społecznych,
- ma świadomość wagi dziedzictwa kulturowego regionu i kraju oraz jego wpływu na komunikację międzykulturową, zdaje sobie sprawę z własnej odpowiedzialności za jego zachowanie,
- rozumie potrzebę uczestniczenia w życiu kulturalnym i zachęca innych do kontaktów z kulturą.

Kontakt

zbigniew.majchrowski@ug.edu.pl